

Lundby stadsdelsförvaltning

Göteborgs
Stad

Kärrdalen

Lokalt utvecklingsprogram 2020-2021

www.goteborg.se/luplundby

VAD ÄR DETTA?

Det här är en del av Lundbys lokala utvecklingsprogram, fastställt av stadsdelsnämnden som ett komplement till Göteborgs Stads budget och den politiska styrningen av stadsdelens utveckling med fokus på stadsutveckling och fysisk miljö.

LOKAL KUNSKAP Programmet ska i sin helhet bestå av åtta delar, ett för varje primärområde, och ett sammanfattande för hela Lundby. Utvecklingsprogrammet utgår ifrån Lundbys lokala kunskapsbas, vilken uppdateras kontinuerligt för att kunna användas proaktivt i stadsdelens snabba och omvälvande förändring..

SYFTE Programmet har tagits fram i syfte att förmedla konkreta åtgärdsförslag till planerande nämnder och förvaltningar för att tydligt visa stadsdelsnämndens prioriteringar utifrån sitt reglemente om att delta i samhällsplaneringen. Genomförande av programmets åtgärdsförslag är inte möjligt utan samverkan - tillsammans gör vi stadsdelen ännu bättre att leva och verka i - välkommen att ta del av våra verktyg och åtgärdsförslag!

Lokalt utvecklingsprogram Kärredalen

Behov och inriktningar för stadsutveckling i Lundby 2020

Första version antaget av stadsdelsnämnden 2017-05-30 (diarenummer: N139-0226/16)
Revidering och aktualisering antaget av stadsdelsnämnden 2020-11-25
DIARIENUMMER N139-0889/20

TEXTER OCH ILLUSTRATIONER Isabella Anderson, utvecklingsledare stadsutveckling, Joanna Fehler, utvecklingsledare stadsutveckling, Karolina Österblom, utvecklingsledare folkhälsa/mänskliga rättigheter, Frida Åberg, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Beatrice Klein, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Lovisa Grahn, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Sara Thornadtsson Chavarria, tidigare utvecklingsledare mänskliga rättigheter, Linn Ryding, tidigare utvecklingsledare stadsutveckling, Anna Cesarini, tidigare praktikant.

FOTOGRAFIER Frida Åberg, Anna Cesarini, Linn Ryding eller Lovisa Grahn om inget annat anges.
KOMMUNIKATIONSSTÖD Robert Söderqvist, Caroline Johansson Sjöwall och Madelene Szabó

Innehåll

Lundby är möjligheternas stadsdel!	4
Från lokal kunskap till åtgärdsförslag	6
Utgångspunkter - visioner och underlag	8
Det här kännetecknar Kärredalen	10
Lundbyborna om Kärredalen	12
Behovsanalys	14
Fyra verktyg för en sammanhållen stadsdel	16
Åtgärdsförslag	20

Lundby är möjligheternas stadsdel

Lundby är en av de stadsdelar i Göteborg och Sverige som växer snabbast. Här planeras och byggs stora delar av Älvstaden, som är Nordens största stadsutvecklingsprojekt. Här väljer flera företag att etablera sig eller utveckla sin verksamhet, exempelvis Volvo lastvagnar som ska bygga ut sitt huvudkontor med förväntad fördubbling av arbetsplatserna. Här planeras också den nya spårvagnslinje som ska koppla ihop Lindholmen och Frihamnen till övriga staden. Lundby är kort sagt en stadsdel i förändring, vilket innebär stora möjligheter men också stora utmaningar. Allt nytt som planeras ska ta plats i en befintlig miljö där många olika människor bor, vistas och verkar. Lundby är en stadsdel med många kvaliteter och uppskattade platser, exempelvis Hisingsparken, Ramberget och närheten till älven. Hur skapar vi en sammanhållen stadsdel där alla har möjlighet att utvecklas? Ett Lundby där alla människor känner trygghet att leva, bo och röra sig fritt?

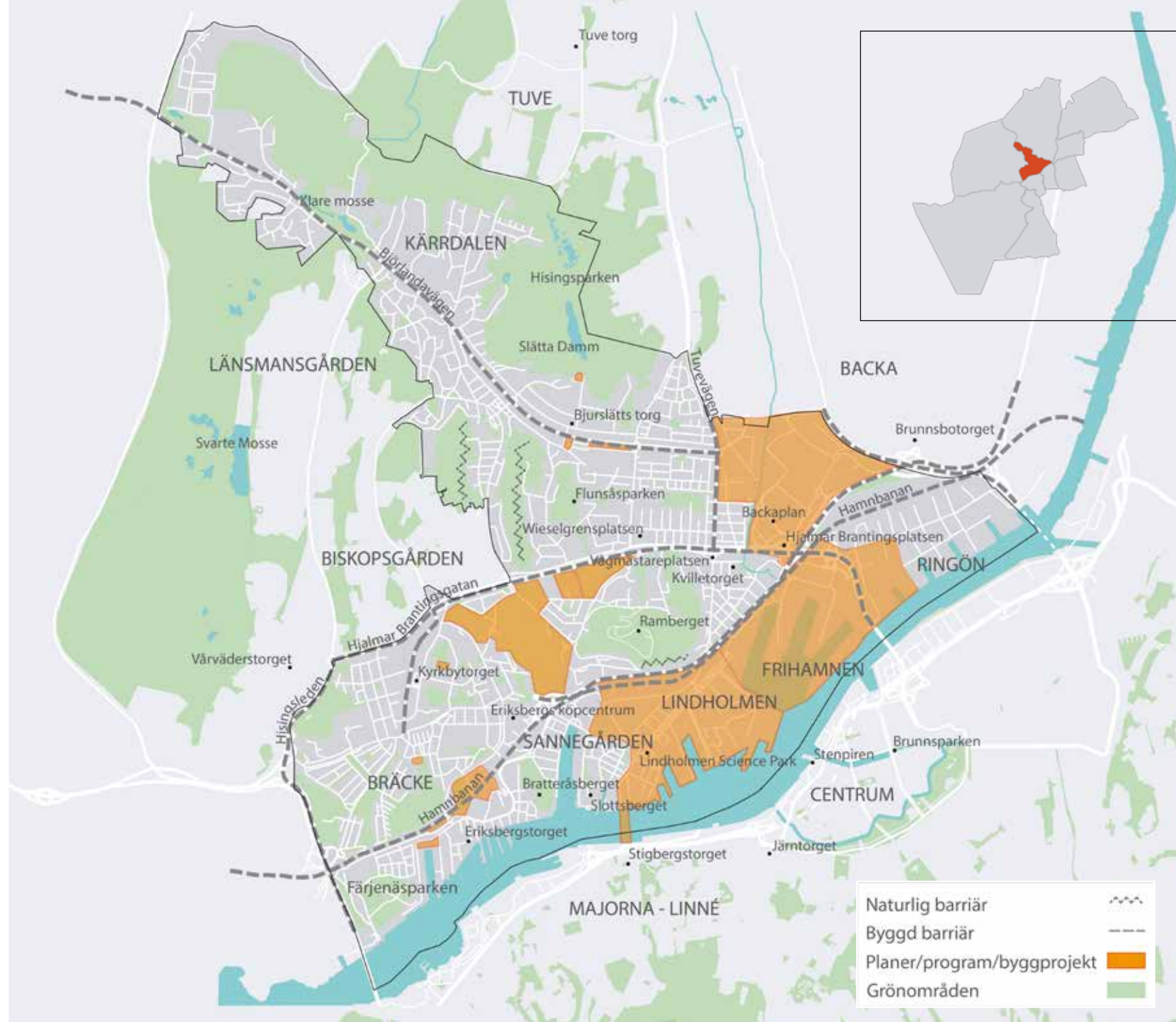
”

För att säkerställa att de högt uppsatta visionerna nås behöver vi också på ett effektivt sätt fånga upp medborgarnas åsikter, upplevelser och vilja kring den stad, stadsdel och det kvarter som de lever i.”

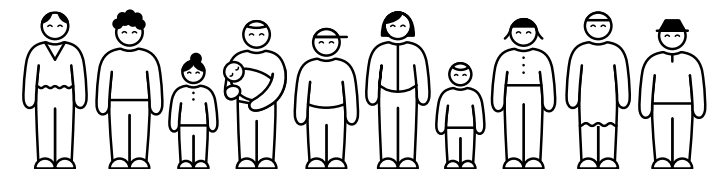
Nya bostadsområden börjar redan ta form och visionen om en hållbar stad, öppen för världen, ett jämlikt Lundby och en sammanhållen stadsdel möter en faktisk verklighet. För att det som planeras till slut ska bli goda livsmiljöer för Lundbyborna finns i Lundbys lokala utvecklingsprogram fyra verktyg att använda: säkerställa vardagslivets funktioner, minska barriäreffekter, stärka och utveckla stråk samt väva samman gammalt och nytt (se s. 16-19). För att säkerställa att de högt uppsatta visionerna nås behöver vi också på ett effektivt sätt fånga upp medborgarnas åsikter, upplevelser och vilja kring den stad, stadsdel och det kvarter som de lever i. Därför har stadsdelsförvaltningen utvecklat och digitaliserat sin lokala kunskapsbas och arbetar ständigt med att samla in och analysera resultatet utifrån ett jämlikhetsperspektiv. Den lokala kunskapsbasen innebär att den lokala förankringen och delaktigheten inom stadsutveckling ökar, samt ett tydligare hela staden-perspektiv med medborgares lokala kunskap som grund.

Tillsammans bygger vi staden!

Rickard Vidlund
Stadsdelsdirektör Lundby

Befolkningen i Lundby

Behovsanalys

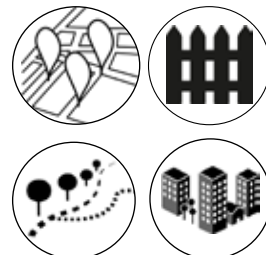

+

Styrdokument

4 verktyg

Från lokal kunskap till åtgärdsförslag

LOKAL KUNSKAP I BEHOVSANALYS Lundbys lokala kunskapsbas (LKB) är kartbaserad och uppdateras kontinuerligt. Informationen i LKB är sorterad efter kategorierna i modellen för social konsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA): Identitet, Sammanhållen stad, Samspel, Vardagsliv, samt Hälsa och säkerhet. Den lokala kunskapsbasen har tre grunder: **1) dialog med invånare och medarbetare, 2) statistik och 3) data från andra förvaltningar.** Behovsanalyserna i Lundbys lokala utvecklingsprogram utgår från material ur LKB, genomförda trygghetsundersökningar samt material ur pågående SKA och BKA processer. Denna samlade lokala kunskap har sedan analyserats med hjälp av stadens SKA/BKA-matris med olika sociala aspekter och skalnivåer. I analysen har materialet omarbetats och tolkats som utvecklingsbehov. Behoven står kvar i matrisen för att direkt kunna användas som grund i nya SKA/BKA-analyser i planarbeten i Kärrdalen.

FYRA VERKTYG Gällande styrdokument som råder över stadsutvecklingen i Lundby har dessa brutits ner till fyra verktyg i syfte att tydliggöra det som är särskilt viktigt för Lundby: *Säkerställa vardagslivets funktioner, Minska barriäreffekter, Stärka och utveckla stråk* och *Väva samman gammalt och nytt*. Verktygen beskrivs i text på s. 16-19 och har getts varsin grafisk symbol för att kunna användas på karta.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG Det sista steget i kedjan är att utifrån innehållet i behovsanalysen och med hjälp av de fyra verktygen ge förslag på åtgärder som kan föra Kärrdalen i önskad riktning. Åtgärdsförslagen är utplacerade på karta och indelade i *NU*, *SNART* och *SEN*. Merparten av åtgärdsförslagen är möjliga att genomföra inom redan pågående projekt. Vissa åtgärdsförslag återkommer i flera primärområden eftersom stråk och barriärer ofta sträcker sig över större områden. När LKB uppdateras kommer behovsanalysen att förnyas.

Utgångspunkter - visioner och underlag

Jämlikhetsrapporten 2017

Jämlikhetsrapporten 2017 följer upp rapporten "Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg" från 2014. Rapporten är ett led i Göteborgs stads långsiktiga satsning för att minska ojämlika skillnader i livsvillkor i staden. Rapporten konstaterar att alla vinner på en mer jämlik stad, men att höginkomsttagare, oavsett kön, bakgrund och sexualitet, har bättre hälsa jämfört med de som har låga inkomster.

Arbete för att minska skillnaderna görs nu i fem fokusområden:

1. Ge varje barn en god start i livet (0-6 år)
2. Ge varje barn fortsatt goda förutsättningar genom skolan (6-18 år)
3. Skapa förutsättningar för arbete
4. Skapa hälsofrämjande och hållbara livsmiljöer
5. Skapa strukturer och stabilitet för jämlikhetsarbetet

2014 gjordes två sammanställningar med fokus på Lundby, en för hela befolkningen och en specifikt för personer över 65 år. Av Lundbys tre mellanområden, Norra Älvstranden, Centrala Lundby och Kärrdalen/Slättdamm, är det i flest avseenden Centrala Lundby som sticker ut negativt gällande livsvillkor och hälsa.

Översiktsplanen och tre strategiska dokument

Göteborgs översiktsplan (ÖP) från 2010 sätter givetvis ramarna för utvecklingen. ÖP har konkretiserats i Utbyggnadsplaneringen (UP), Trafikstrategin (TS) och Grönstrategin (GS).

UP anger tre strategier:

- Dra nytta av det som finns
- Utveckla tyngdpunkter
- Kraftsamla där det gör skillnad

Hela Lundby ligger inom mellanstaden där förtätning ska ske, och kraftsamlingsområden med bäring på Lundby är: Utvidgad innerstad/ Älvstaden, Wieselgrensplatsen – Biskopsgården och Eriksberg.

TS har tre områden: resor, stadsrum och gods-transporter, och Lundby berörs av samtliga, till exempel genom Hjalmar Brantingsplatsen som ska stärkas som knutpunkt och genom tunga trafikleder som utgör barriärer.

Det GS anger för Lundby är bland annat att Hisingens gröna kulturlandskapskil i nordväst och Backa-Rödbokilen i norr ska kopplas ihop och förlängas in i staden samt att Kvillebäcken ska stärkas som grönblixtstråk. Färjenäsparken och Hisingsparken är viktiga större parker.

Vision Älvstaden

Vision Älvstaden är basen och riktningen för hur Göteborg ska utvecklas som en hållbar stad öppen för världen. Vision Älvstaden anger tre strategier:

Hela staden

Vi ska motverka segregationen och bygga samman staden över älven. Vi ska skapa en blandad stad med starka stråk och många levande mötesplatser. Vi ska samtidigt ge möjlighet för stadens invånare att vara delaktiga i hur Älvstaden används och utvecklas.

Möta vattnet

Vi ska skapa ett levande och attraktivt älvrum och klara klimatförändringarnas effekter. Det ska vara enkelt att leva hållbart här.

Stärka kärnan

Vi ska stärka kärnan för att stärka Göteborg och Västsverige som helhet. Vi ska utforma Älvstaden så att vi stimulerar utvecklingen mot en mer diversifierad och robust ekonomi.

Inom Lundby ligger Älvstadens delområden Backaplan, Lindholmen, Frihamnen och Ringön.

Göteborgs Stads budget 2020

Göteborg ska vara en attraktiv storstad där alla ges chansen att forma sina liv och ingen lämnas utanför.

Göteborg ska vara en jämlik stad där alla barn har rätt till en trygg och god uppväxt. Göteborg ska bidra till likvärdiga livschanser för alla och det kräver ett långsiktigt och uthålligt arbete för att minska skillnader i livsvillkor. Staden behöver byggas såväl fysiskt som socialt på ett sätt som möjliggör att fler kan vara delaktiga och känna sig inkluderade. Oavsett var man bor i Göteborg, ska den enskilde ha goda möjligheter att påverka sin vardag.

Göteborg ska vara en levande och välkommande stad med bättre förutsättningar för kultur-, idrotts- och näringsliv - för så väl göteborgarna som de som besöker staden. Barn och unga har rätt till en meningsfull fritid och staden ska erbjuda trygga och jämställda mötesplatser.

Ett växande Göteborg ska byggas tätt, hållbart och levande. Att ha makt över det egna boendet är viktigt för den enskildes livsmöjligheter. Staden ska arbeta för att skapa livfulla och trygga stadsdelar som möjliggör mångfald och utveckling. Göteborg ska vara en stad med framtidstro och en plats där inte minst unga vågar drömma om en bättre framtid.

Lokal kunskapsbas på karta

Lundbys lokala kunskapsbas är ett verktyg för stadsdelsförvaltningen att samla kunskap om hur Lundbyborna använder sin stadsdel. Det kan handla om vilka platser som är viktiga för att få vardagslivet att fungera, var människor träffas eller vilka platser som Lundbyborna tycker är fina. Med en bättre lokalkännedom kan vi ta tillvara på och utveckla det som är viktigt för de som bor, verkar och vistas i Lundby.

Under 2018 har Lundbys lokala kunskapsbas (LKB) blivit kartbaserad och strukturerats efter SKA och BKA kategorierna *Sammanhållen stad*, *Samspel*, *Vardagsliv*, *Identitet* samt *Hälsa och säkerhet*.

LKB består av tre huvudsakliga delar:

1. Statistik från Göteborgsbladet.
2. Kvalitativ data från dialoger med Lundbybor, medarbetare på SDF Lundby etc.
3. Data från andra förvaltningar inom staden.

På s. 12-13 ser du vad som kännetecknar Kärrdalen utifrån bland annat LKB.

SKA och BKA

Till stöd för arbetet med social hållbarhet fysisk planering har Göteborgs stad tagit fram matriser för social konsekvensanalys (SKA) och barnkonsekvensanalys (BKA). SKA och BKA används löpande som metod i planprocesser i bred samverkan för att förbättra beslutsunderlaget i olika planeringsskeden. Mer om matriserna för social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys hittar du på Göteborgs stads hemsida.

För LUP har en behovsanalys för varje primärområde gjorts utifrån SKA/BKA-strukturen. Denna kan användas som grund i kommande analyser i området. Underlaget för behovsanalysen är den lokala kunskapsbasen, material från pågående SKA/BKA-processer i planarbeten i området.

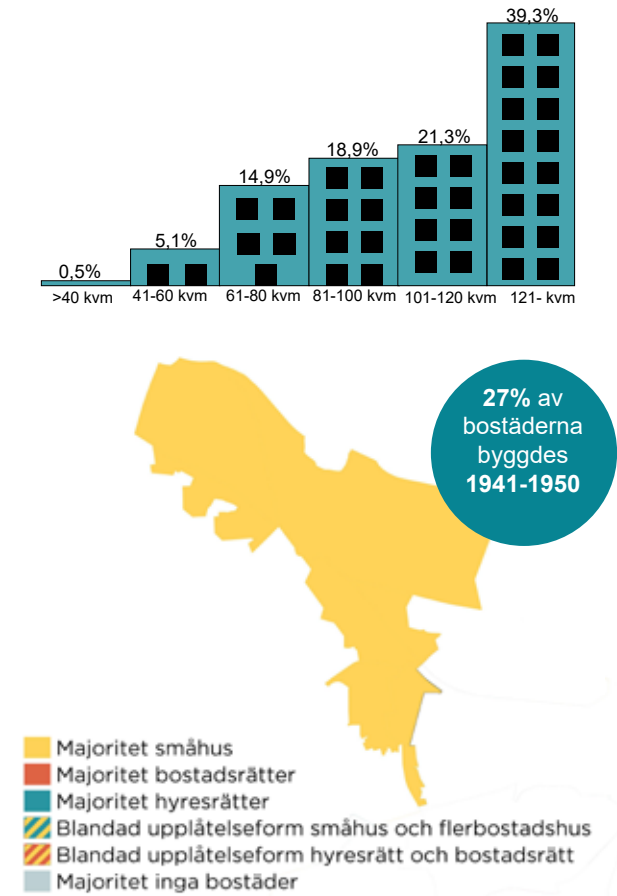
Kärrdalens behovsanalys på sida 14-15 grundar sig på data från Lundbys lokala kunskapsbas samt SKA/BKA-analyser gjorda i program- och detaljplanearbeten i Kärrdalen. Observera dock att ett primärområde är en stor geografisk enhet och att analysen inte ska läsas som heltäckande. En prioritering bland behoven har därefter resulterat i åtgärdsförslagen på s. 20-21.

Det här kännetecknar Kärrdalen

Informationen på detta uppslag är en sammanställning av kunskap från Lundbys lokala kunskapsbas (LKB), statistik om bostadsbeståndet och socioekonomi hämtad från goteborg.se/statistik samt data om hälsa från Hälsa på lika villkor 2016-2018. Syftet är att beskriva det sociala livet och livsvillkoren i Kärrdalen.

Bostadsbeståndet

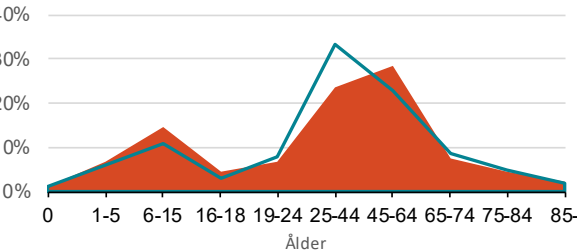
Diagrammen nedan visar bostadsstorlekar i Kärrdalen 2018 samt upplåtelseform på basområdesnivå.

Skillnader i livsvillkor, levnadsvanor och hälsa

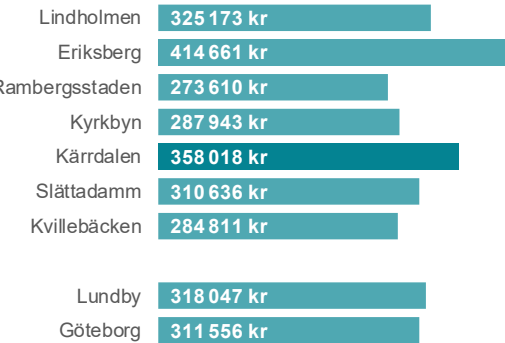
Åldersfördelning

Den röda ytan i diagrammet nedan visar Kärrdalens befolkningsstruktur uttryckt i andel (%) av områdets befolkning i de olika åldersklasserna. Blå linje visar snittet för hela Göteborg. Kärrdalens befolkningsmängd 2019 var 5 831 personer.

Inkomstfördelning

Diagrammet nedan visar hur medelinkomsten skiljer sig mellan stadsdelens olika primärområden samt snittet för Lundby och Göteborg som helhet. Medelinkomsten i Kärrdalen 2018 var 358 018 kr.

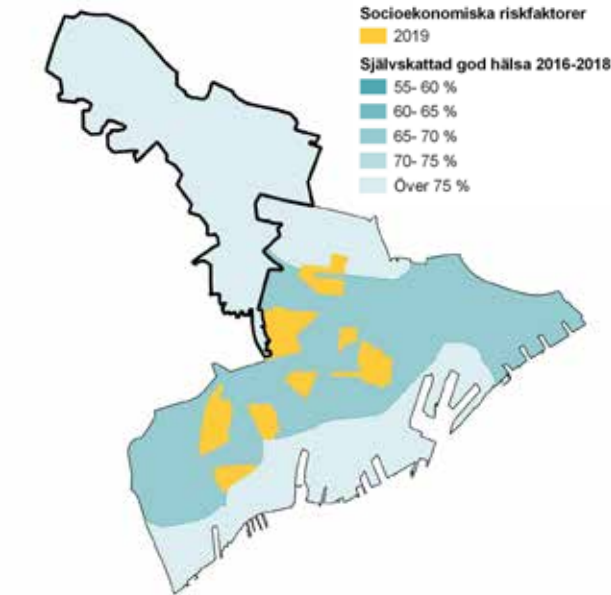
Området Kärrdalen

Kärrdalen är Lundbys norra spets. Primärområdets nordvästra gräns utgörs av Hisingleden vid Östergårde industriområde. I norr gränsar Kärrdalen till Hisingsparken och Tuve, i söder till Länsmansgården och Svartedalen och i sydöst följer gränsen längs med Toredalsgatan.

Kärrdalen har med 96 % störst andel småhus i Lundby. Runt 70 % av bostäderna är 80 kvm eller större. Nästan en tredjedel av bostäderna byggdes på 1940-talet. I Kärrdalen finns både Toleredsskolan, Kärrdals-skolan och Lerlyckeskolan samt fyra förskolor. Vid korsningen Toleredsgatan/Björlandavägen ligger ett mindre butikscentrum byggt tidigt 1940-tal. En restaurang i korsningen Kärrdalsvägen/Björlandavägen är en viktig mötesplats i området. Det finns stora uppskattade grönområden i Kärrdalen, såsom Klare Mosse och Hisingsparken.

Socioekonomi och upplevd hälsa

Kartan nedan visar de basområden i Lundby där flera socioekonomiska riskfaktorer sammanfaller samt var boende skattar sin hälsa som god.

En sammanhållen stadsdel

Göteborg ska vara en jämlik stad. Det är målet med det jämlikhetsarbete som pågått i flera år. Målet fokuserar på att öka jämlikheten i Göteborg genom att skapa likvärdiga livsvillkor för alla göteborgare oavsett socio-ekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionalitet, ålder eller sexuell läggning. I en stad där skillnader i livsvillkor och hälsa är små är människor friskare, mer delaktiga och känner större tillit till varandra. I grunden handlar det om mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa. En jämlik stad innebär inte att alla är lika men det innebär att alla har värde och likvärdiga förutsättningar. Att arbeta för jämlikhet är reglerat i vår lagstiftning inom flera områden.

Lundby stadsdelsnämndförvaltning har sedan många år ett aktivt arbete för att öka jämlikheten i livsvillkor, levnadsvanor och hälsa samt skapa en sammanhållen stadsdel. Skillnaderna mellan olika grupper och geografiska områden är dock fortsatt stora i Lundby och ökar i vissa fall. Inkomsternas fördelning är en av de viktigaste bestämningsfaktorerna för skillnader i hälsa och hushållets ekonomiska förhållanden har även en stor inverkan på barns hälsa. Vissa grupper är också särskilt utsatta för ohälsa och dessa grupper finns givetvis i alla primärområden. I Lundbys tre mellanområden ser vi tydligt hur hälsostatistiken och den socioekonomiska statistiken följer samma mönster:

- Norra Älvstranden har bättre hälsoutfall och högre socioekonomi
- Kärrdalen/Slättadamm ligger i mitten både för hälsa och socioekonomi
- Centrala Lundby har sämst hälsoutfall och störst risk för socioekonomisk utsatthet

Kärrdalen är det primärområde i Lundby där det bor flest personer per hushåll. Det är många barnfamiljer som bor i området och de allra flesta bor i hus. Kärrdalen har mycket få små hyreslägenheter där unga vuxna kan etablera sig. Detta resulterar i att mycket få personer i åldern 20 – 30 år bor i området. I Kärrdalen-Slättadamm är det många äldre som bor ensamma i småhus, så många som en fjärdedel av befolkningen över 80 år.

Som kartan visar ligger inget av basområdena med flera socioekonomiska riskfaktorer i Kärrdalen. Medelinkomsten är hög. Nästan hälften av den vuxna befolkningen har en hög inkomstklass. Skillnaderna mellan kvinnor och män är något högre än i Lundby generellt. Kärrdalen är det område i Lundby med lägst barnfattigdom. Förvärfrekvensen i Kärrdalen är mycket hög och skillnaderna mellan kvinnor och män är små. Förvärfrekvensen hos unga är något lägre än i övriga primärområden i Lundby. Endast 4% av den vuxna befolkningen i Kärrdalen och Slättadamm upplever att de har en dålig hälsa vilket är den lägsta andelen i Göteborg. Även andelen som uppger att de har nedsatt psykiskt välbefinnande är låg.

Hisingsparken innehåller två av Göteborgs fyra utflyktsparker och som har i syfte att locka barn från hela Hisingen men även hela staden. Forskning visar att vistelser i naturen har positiv betydelse för såväl den fysiska som psykiska hälsan. Grönområden med hög kvalitet kan även främja barns psykiska, sociala, fysiska och motoriska utveckling. Även flera förskolor i närområdet använder Hisingsparken som utflyktsmål.

Lundbyborna om Kärrdalen

Nedan lyfter vi fram fyra dialoger som gjorts med lundbybor och lundbyverksamma om Kärrdalen.

LKB 2018

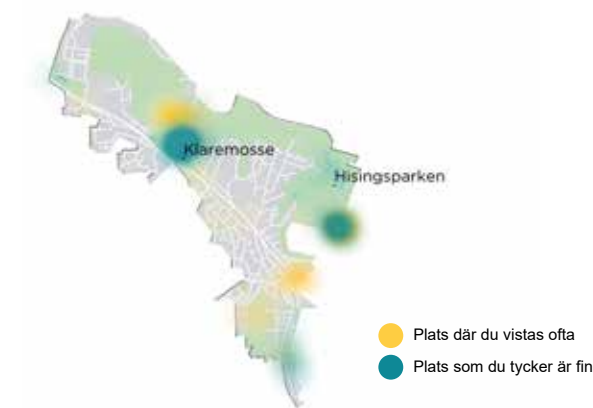
Hembesök
80-åringar 2018

Kollektivtrafik i
Helgered
2012 - 2018

Trygg i Lundby
2015

Ur Lundbys lokala kunskapsbas

Under 2018 har Lundbys lokala kunskapsbas blivit kartbaserad. Flera dialoger med Lundbybor har genomförts vid olika tillfällen exempelvis Lundbydagarna, på språkcafé, på träffpunkterna för seniorer och vid hembesök till 80 åringar i stadsdelen. Under tre sommarveckor intervjuade feriearbetande skolungdomar också personer runt om i stadsdelen. Alla resultat har sedan visualiserats på karta för att ligga till grund i planeringen och utvecklingen av Lundby.

Kartan visar platser som pekats ut som särskilt uppskattade i Kärrdalen. Här lyfts grönområden som Hisingsparken och Klare Mosse ut som målpunkter för hela staden. Både Hisingsparken och Klare Mosse är också platser där närboende vistas i sin vardag. I dialogerna framkommer också att många Lundbybor aldrig besökt och inte känner till Kärrdalen som område.

Hembesök hos 80-åringar

I Lundby erbjuds alla 80-åringar som bor kvar hemma ett hembesök av en äldrekonstulent på hälsofrämjande- och förebyggande enheten inom äldreomsorgen. Ett brev skickades hem och seniorerna kontaktas sedan per telefon varpå ett frivilligt samtal bokas in. Samtalet ska utgå ifrån vad den enskilde har behov att prata om och ska kännas meningsfullt. 2018 erbjöds 194 personer hembesök varav 54 personer (29 procent) tackade ja, varav lite mer än hälften var kvinnor. I Kärrdalen tackade hälften av 80-åringarna ja till samtal. En utmaning är att nå utrikesfödda och de som har hög ohälsa och låg beredskap att själv hitta information. Syftet med hembesöken är dels att bryta ofrivillig social isolering samt öka möjligheterna till ett aktivt och självständigt liv, och dels att fånga upp åsikter och behov hos målgruppen att använda i verksamhets- och stadsutveckling. Målet är att i förlängningen bidra till att äldres livsvillkor förbättras.

Bland de som fick besök under 2018 kände många sig trygga, men flera uppgav att de inte går ut när det är mörkt. En stor fråga och oro var boendet. Många trivs i sitt boende idag men har inga marginaler om något skulle hända. Det kan handla om att de inte skulle orka eller ha råd att flytta eller att de inte har någon som hjälper dem.

På hembesöken i Kärrdalen 2018 lyftes kollektivtrafik och förbättrade kommunikation fram som viktigt för att öka tillgängligheten i området. Många uppskattade grönområdena i närheten som Hisingsparken, Slätta Damm, Flunsåsparken och Svarte Mosse. Närbutiker är något som saknas. För att uträtta ärenden är kärrdalsborna hänvisade till Wieselgrensplatsen och Backaplan. De flesta verkade ha bott i området större delen av sina liv och trivdes i allmänhet bra.

Stärk kollektivtrafiken vid Klare Mosse

Sedan sommaren 2012 när två hållplatser blev en har de boende i Helgered lyft behovet av bättre kollektivtrafik och specifikt att låta Svart express stanna vid hållplatsen Klare Mosse. Kontakter har tagits med en mängd instanser men hittills utan resultat då Västtrafiks princip är att expressbussar ska göra fler stopp längre ut för att sedan köra snabbt in till centrala staden. Vid Klare Mosse behöver dock bussarna ändå krypköra över farthinder och endast en minimal tidsförlost skulle göras om de stannade för på- och avstigning.

Västtrafik startade i början av 2017 ett granskningsärende av trafiklösningen i och omkring Helgered på grund av de många synpunkterna. I detta ska en fördjupad analys göras av trafiklösningen, så som linjesträckningar och uppehållsbild för Svart Express, linje 22 och 36 i förhållande till antal resande samt strategier och riktlinjer. SDF Lundby, som via trafikkontoret gjort påtryckningar för att förbättra kollektivtrafiken i området, ser fram emot resultatet av granskningsärendet samt att förbättringar kan göras.

Var och varför känner du dig otrygg?

Undersökningen *Trygg i Lundby* (2015) var ett samarbete mellan SDF Lundby och Polisen. Den visade att det som framför allt upplevs som problem är **nedskräpning, skadegörelse och klotter** samt **alkohol- eller drogpåverkade människor i utomhusmiljön**.

1000 lundbybor i åldrarna 16-86 år intervjuades, varav 520 kvinnor och 480 män. 756 personer hade svenska som modersmål och 240 personer hade annat modersmål, tillsammans talar de 45 olika språk.

Ordmolnet är de svar som rör Kärrdalen. Ju fler gånger ett ord nämnts desto större blir det i ordmolnet.

Behovsanalys

Underlag för denna behovsanalys är hämtat ur Lundbys lokala kunskapsbas och SKA/BKA-analyser från området.
OBS: ett primärområde är en stor geografisk enhet och analysen är långt ifrån heltäckande. En prioritering bland behoven har resulterat i åtgärdsförslagen på s. 20-21. Mer om matriserna för social konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys hittar du på Göteborgs stads hemsida.

Byggnad och plats

Närmiljö

Stadsdel

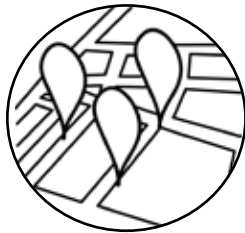
Stad

Region

Sammanhållen stad	» - Att kollektivtrafik och flexlinje fungerar väl och är smidig att använda så att inte områdets villakarakter leder till att människor hänvisas till bilen som färdmedel.	» - Kärrdalen domineras av småhus och fler bostadstyper behövs för att möjliggöra för fler grupper att bo här samt för människor att byta bostad vid behov, till exempel seniorbostäder, hyresrätter och studentbostäder.	» - Att Svart Express stannar vid Klare Mosse för en stärkt kollektivtrafik för helgeredsborna. - Att tillgängligheten till kollektivtrafik stärks, området är backigt och flexlinjen behöver fungera väl. - Att kopplingar stärks i samband med den förtätning och utveckling som sker vid Backaplan och Wieselgrensplatsen.	» - För bättre fysiska samband mellan stadsdelar kan kopplingarna till Biskopsgården genom Svarte Mosse och kopplingarna till Tuve genom Hisingsparken stärkas.	
Samspel	» - Att förskolegården för den nya förskolan vid Vinlandsgatan upplevs trygg för barn att använda även kvällstid. Då den vetter mot skogen kan extra åtgärder krävas, till exempel belysning. - Fler lekplatser behövs i villaområdena.	» - Säkra att de planerade kompensationsåtgärderna vid Bjurstigen som ersätter den grönyta, lekplats och bollplan vid Vinlandsgatan som försvinner vid byggnation av ny förskola, blir av. - Mötesplatser inom gångavstånd som barn kan ta sig till på egen hand är mycket viktigt. - Värna kolonilottsområdena, de är viktiga mötesplatser för boende i närområdet.	» - Att tillgången till naturområden och rekreation behålls och stärks. - Hisingsparken kan stärkas ytterligare som mötesplats med möjlighet till fler aktiviteter och bättre skyltning och entré.		
Vardagsliv	» - Att det blir enkelt och attraktivt att hämta och lämna vid Vinlandsgatans förskola till fots, med cykel och kollektivtrafik.	» - Att den närservice som finns i Tolered kan finnas kvar. - Att säkra god kollektivtrafik och en väl fungerande flexlinje.	» - Att tillgången till service stärks. - Att kollektivtrafiken blir bättre på helgerna. - Att kommunikationer till vårdcentraler i stadsdelen blir bättre. - Utveckla och tillgängliggör befintliga mötesplatser såsom Toleredskyrkan och koloniområden.		
Identitet	» - Att Anemonens och Klare Mosse koloniområden värnas och behålls.	» - Lyft fram Klare Mosse som utflyktsmål, platsen är en uppskattad plats i området.		» - Värna den småstadskarakter som finns i Kärrdalen med villaområden, närhet till natur och småskalig service. Området bör utvecklas varsamt för att behålla sin identitet när stadsdelen växer i snabb takt.	
Hälsa och säkerhet	» - Att ytor för lek och möten för små och stora barn värnas vid förtätning av staden.	» - Att tryggheten och trafiksäkerheten kring Arvid Lindmansgatan blir bättre. - Att skolvägen till Kärrdalsskolan längs Myrekärrsvägen blir säkrare för barn.	» - Att biltrafiken till Lerlyckeskolan minskas. - Utveckla rekreationsstråk kring de stora naturområden som finns i och omkring Kärrdalen, exempelvis Hisingsparken, Flunsåsparken, Klare Mosse etc.	» - Säkerställ att äldre som idag bor i småhus har valmöjligheter när de behöver flytta. Verka för att det finns varierade bostadsformer till rimligt pris.	

Fyra verktyg för en sammanhållen stadsdel

Säkerställa vardagslivets funktioner

Att i planeringen få med det som behövs för fungerande vardagsliv och sociala möten: offentlig och privat service, goda resmöjligheter, mötesplatser och kulturliv, rekreationsytor m.m.

I Lundbys snabba expansion är det av yttersta vikt att göra plats för service för alla åldrar, så som förskolor, skolor, äldreboenden, familjecentraler, bibliotek, bostäder med särskild service, daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättningar med mera. SDN Lundby utgår ifrån att stadens nyckeltal är 0,5 barn per hushåll och att antalet förskole- och skolplatser planeras enligt denna i detaljplaner. Barn behöver tillräckliga ytor i naturliga miljöer för sin läroplansreglerade utevistelse. Även äldreboenden behöver närhet till grönområden. I tät stad behövs kompromisser och samnyttjande, men med alltför många människor på samma ytor riskerar vi trängsel och hårt slitage. Därför behöver platser för kommunal service öronmärkas mycket tidigt i planprocesser. Varje plats behöver studeras noga i tidigt skede så att rimliga kompromisser kan göras, i god dialog med berörd verksamhet för att inhämta nödvändig kunskap utifrån brukarnas och verksamhetens behov.

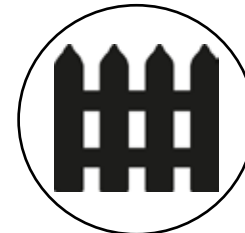
Att säkra vardagslivets funktioner handlar mycket om att skapa förutsättningar för ökad jämställdhet och

jämlikhet. Även om människor har olika erfarenhetsvärldar och normer utifrån livsstil och kulturell tillhörighet, ska det vara lätt att tillgodose vardagslivets behov. Genom att sätta marginaliserade gruppers perspektiv i fokus kan vi främja mångfald och se till så att det till exempel inte krävs bil eller hög inkomst för ett socialt deltagande i samhället. Människor har olika behov under olika perioder i livet. Vardagslivet ska fungera oavsett om du är 74 år, 5 år eller 17 år.

I Lundby ska det finnas plats för en variation av verksamheter och arbetsplatser, så som attraktiva kontor, lokaler att starta sitt första företag i och småskalig industri. Det ska vara lätt att ta sig till jobb och skola med gång, cykel och kollektivtrafik. En trygg och välfungerande kollektivtrafik är särskilt viktigt för ungdomar. Lundby ska ha ett rikt kulturutbud, ett starkt civilsamhälle och föreningsliv. Därför ska vi ta vara på befintliga lokaler och mötesplatser och skapa möjligheter för nya.

Upplevelser av otrygghet och främlingsfientlighet växer i distanserade relationer, vilket leder till att fördomar

kan fortsätta växa. För att kontakter mellan olika grupper av människor ska kunna uppstå måste det finnas konkreta fysiska förutsättningar för att möta "den andre" i vardagen. Därför behöver vi stärka befintliga, och skapa nya, "neutrala arenor", där vi kan se varandra och bli sedda på lika villkor. Neutrala arenor kan bestå av tillgängliga, ickekommersiella och inbjudande offentliga rum som parker och torg, bytespunkter i kollektivtrafiken m.m. Att säkra bra mikroklimat så som sol och lä är viktigt ur både folkhälsoperspektiv och för stadsrummens attraktivitet. En blandad stad med offentliga platser och gator som används olika tider på dygnet bidrar till befolkade och trygga stadsrum. I den täta staden krävs grönska och goda rekreationsytor, både vackra och tillrättalagda parker och platser för spontanidrott, men också i form av lite vildare natur där det går att bygga kojor och klättra i träd.

Minska barriäreffekter

Att minska fysiska, sociala och mentala barriärer mellan områden och uppmuntra nya rörelsemönster

Lundby präglas av stora barriärer som är svåra att överbrygga på kort sikt. Barriärer kan både vara fysiska (motorleder, järnväg, höjdskillnader, vattendrag), sociala (grupptillhörighet efter upplåtelseform, bostadspris eller bostadstyp, socioekonomiska förutsättningar med mera) eller mentala (föreställningar om olika områden, rädslor och fördomar, ödslighet och gångavstånd som upplevs långa) – och dessa sammanfaller ofta med varandra vilket kan göra områden extra sårbara.

Ett totalt överbryggande av stora fysiska barriärer kan ske genom att en järnvägssträcka förläggs i tunnel, en motorled överdäckas eller en ny kollektivtrafiksträckning tillkommer, men eftersom sådana omfattande åtgärder görs sällan och ofta kräver statlig finansiering, är det mer fruktbart att tala om ett *minskande av barriäreffekter*, då detta kan göras på flera sätt. I första hand handlar det om att minimera hinder för gående och cyklister. Exempel på åtgärder är att sänka den tillåtna hastigheten för biltrafiken, tillföra belysning i mörka grönområden, bygga gång- och cykelbroar, att blanda upplåtelse-

former på staddels- eller kvartersnivå eller att stärka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning till exempel vid hållplatser.

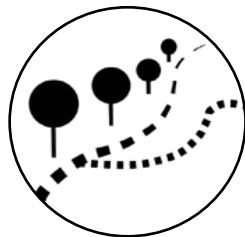
Viktigt att komma ihåg är att vad som upplevs som barriärer är olika för barn och vuxna. Fysiska barriärer är svåra att helt undvika i en stad, men det är bättre att de finns i utkanterna av områden än att de bryter kontinuiteten inom stadsdelar. När vi bygger bostäder i nuvarande handelsområden eller på älvnära verksamhetsytor måste vi ta gemensamt ansvar för detta.

Fysiska åtgärder kan i bästa fall minska sociala och mentala barriärer - vi kan åtminstone se till att inte ytterligare spä på dem som redan finns. Nya stora byggnader kan till exempel bli nya fysiska barriärer. Att aktivt arbeta med att bryta segregationens sociala och mentala barriärer är ett långsiktigt och komplext arbete som kräver en utökad analys gjord i samverkan. Att komplettera områden med de upplåtelseformer som saknas är en sak, men människors förutsättningar att bosätta sig i olika stadsdelar påverkas av fler faktorer

så som bostadspriser, hyresnivåer, kulturell identitet och grannskapseffekter etc. Här kan kommunikation och marknadsföring av nya bostadsområden vara en pusselbit. Att arbeta med platsbyggande och med levande och interaktiva byggarbetsplatser kan vara andra sätt.

Bild: Ofta finns mentala och sociala barriärer mellan områden med olika bostadstyper, här villor i Kärrdalen med flerbostadshus i Länsmansgården i bakgrunden.

Stärka och utveckla stråk

Att främja levande och intressanta gaturum och grönstråk och låta dem bilda ett sammanhängande nätverk

Urbansociologen Jane Jacobs menar att gatorna och dess trottoarer är stadens mest vitala organ, "livet mellan husen" har fått allt mer uppmärksamhet via Jan Gehls arkitektur och forskning. Space syntax-analyser används allt oftare för att studera hur välintegrerade gator är i det omgivande gatunätet. I Lundbys expansion är det av högsta vikt att vi främjar levande och intressanta gator, låter dessa bilda ett så sammanhängande nätverk som möjligt och att vi använder parker, torg och offentliga byggnader som delar i detta nätverk för att öka och knyta samman stadsvävens mångsidighet.

Jämfört med verktyget *Minska barriäreffekter*, som handlar mer om att uppmuntra nya rörelsemönster, handlar detta verktyg mer om att stärka befintliga stråk, att låta nybyggnation koppla an och utveckla dem för att stötta de viktigaste stråken, de som kanske redan används mest av praktiska anledningar eller som har störst potential att satsa på. Fokus ska ligga på den gående och cyklande människans behov. Gestaltning och programm-ering av grönstråk, att skapa lekbara stråk för barn, att

upprätthålla vackra siktlinjer i staden samt att skapa korta kvarter som varierar i sitt visuella uttryck och där det är tätt mellan tvärgator och hörn, är också medel för att stärka och utveckla stråk.

Stråk kan även stärkas genom att tillföra målpunkter i redan goda lägen eller utvecklas genom att *skapa* lägen med klok strukturell plan-ering. När stora delar av Lundby ska upplevas som en del av stadskärnan behövs riktigt bärkraftiga lägen för handel, restauranger, caféer, kontor och kulturverksamhet som kan skapa ett långsiktigt levande stads- och gatuliv. Det är mycket viktigt att det finns lokaler med hyresnivåer rimliga för nystartade företag och för verksamheter som är mindre köpstarka, för att skapa ett utbud med mångfald som tilltalar och bjuder in människor från hela staden.

Att möjliggöra verksamheter i bottenplan skapar flexibilitet inför framtiden, men i nuläget kan många verksamheter ha svårt att gå runt i lägen där få människor passerar. En annan risk är att nyöppnade verksamheter kan slå ut befintliga lokala torg som utgör vik-

tiga servicepunkter för människor. Att studera de stråk och nätverk som omger ett planområde är därför viktigt. Det är avgörande att de nya kopplingarna över älven länkas ihop med befintliga stråk i ett större omland på ett bra sätt, så att Älvstaden blir en sammanlänkande del av Hisingen.

Bild: Ridvägar mot Kålsered, Helgered och Biskopsgården

Väva samman gammalt och nytt

Att med omsorg och finesse foga in nybyggnation i befintlig bebyggelse och spara äldre fastigheter för mångfald

Stadslandskap och byggnader bär på både individuella och kollektiva minnen, så som husen vi växt upp i, skolorna vi gått i, minneslokaler efter Backabranden, de sista båtvarven, med mera. I staden måste det finnas inslag av såväl gammalt som nytt för att skapa tidsdjup och berättelser. Lundby som en del av Hisingen har en särskild historia av betydelse för Göteborg att värna om när miljöer snabbt förändras.

En blandning av hus som varierar i ålder och skick skapar förutsättningar för en socialt blandad stad då det kan medföra varierade pris- och hyresnivåer i utbudet av bostäder och verksamhetslokaler, vilket stöttar mångfald. Stadsmiljöer helt bestående av nya byggnader kan upplevas lite som "kulisser" och behöver i allmänhet några år innan de blir väl fungerande grannskap. Om befintliga fastigheter finns kvar kan existerande sociala nätverk ge grund för livet i de nybyggda kvarteren.

När utveckling sker måste det specifika i ett område tas tillvara, så som karaktäristiska visuella uttryck, medborgarinitiativ och småskaliga

och känsliga verksamheter. Detta för att värna det unika, det kulturhistoriska och det meningsskapande i staden. Vid nybyggnation är det viktigt att sträva mot variation i gestaltningen med utgångspunkt i platsens unika kvaliteter, för att undvika likriktning.

Lokalisering, och flytt, av verksamheter till nyetablarade områden riskerar att utarma lokala torg i stadsdelen och på Hisingen, och en helhetsanalys med omsorg om befintliga mötesplatser behövs. Något annat att följa och studera är den komplexa dynamik som omger gentrifieringsprocesser. Gentrifiering är ingen naturlig och oundviklig process, utan är beroende av de beslut som fattas. Gentrifiering kan medföra upprustning av områden, men innebär ofta hyreshöjningar med en utträngningseffekt för människor och verksamheter.

När nybyggnation görs kloss an befintlig bebyggelse ska alla möjligheter till att skapa gemensamma gaturum tas tillvara. Detta kan göras genom att den nya fasadens portar och entréer placeras så att de på ett fint sätt relaterar till de befintliga på andra sidan gatan. På så sätt kan vi undvika

att bygga "introverta" områden och kvarter, som inte relaterar till, eller i värsta fall skapar barriärer mot, sin omgivning. Gemensamma rum kan också skapas genom att utforma bostadsnära parker så att de blir inbjudande för fler än de allra närmast boende, genom att till exempel tillföra sittmöbler, lekutrustning eller lägga till effektbelysning. Utöver att detta kan öka chanserna till möten mellan grannar kan det även stärka den upplevda tryggheten och göra att nybyggnation tillför kvaliteter även till befintliga boendemiljöer i närområdet.

Byggarbetsplatser kan omges av problematik som upplevd otrygghet, stölder och trafikstörningar. Samverkan kring detta behövs då stora delar av stadsdelen kommer att byggas ut samtidigt under de kommande åren.

Åtgärdsförslag

Här anges SDN Lundbys prioriterade åtgärdsförslag för Kärrdalen och var det är viktigast att använda verktygen *Säkerställa vardagslivets funktioner*, *Minska barriäreffekter*, *Stärka och utveckla stråk* och *Väva samman gammalt och nytt*. Genomförande är omöjligt utan samverkan - tillsammans gör vi stadsdelen ännu bättre att leva och verka i!

NU = senast årsskiftet 2021/2022

SNART = före 2025

SEN = i framtiden, sikte på 2035

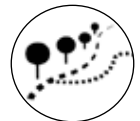
Symbolförklaring

Säkerställa vardagslivets funktioner

Minska barriäreffekter

Stärka och utveckla stråk

Väva samman gammalt och nytt

Stärkt kollektivtrafik

Helgeredsborna har med linjeomläggningar fått sämre tillgång till kollektivtrafik, vilket behöver åtgärdas för att fler ska kunna välja bort bilen. Tillgängligheten till kollektivtrafiken kan förbättras i hela området, Kärrdalen är backigt och otillgängligt.

NU: Verka för bättre kollektivtrafik för helgeredsborna, samverka med Trafikkontoret och Västtrafik. Verka för utökad flexlinje för en ökad tillgänglighet för de seniorer som bor i villaområden.

SNART: Stärk kollektivtrafiken på helger och kvällar i hela Kärrdalen, säkra att flexlinjen fungerar väl.

Kopplingar till Biskopsgården

För att motverka segregationens effekter är det viktigt att minska barriärer och stärka kopplingarna mellan Kärrdalen och Länsmansgården på olika sätt.

NU: Bevaka att friluftsvägar och ridvägar behålls sammanhängande i det stora infrastrukturprojekt som pågår norr om Östergårde.

SNART: Stärk kollektivtrafiken mellan Sommarvädersgatan och Björlandavägen, och förbättra gång- och cykelväg till busshållplatserna. Bra byten vid Toleredsgatan och Klara är viktigt även för boende i Västra Hisingen.

SEN: Verka för att stadsdelarna på sikt byggs samman.

Klare Mosse

Klare Mosse är en av Lundbys och Hisingens bästa platser för att se groddjur. Det är uppskattat att promenera här och vidare upp mot koloniområdena och Kättilsröds 4H-gård.

NU: Bidra till att fler hittar till Klare Mosse.

SNART: Undersök hur området kan utvecklas och bli ett utflyktsmål för fler besökare. Förtydliga stråk mellan Klare Mosse och S.A. Hedlunds park.

SEN: Stärk Klare Mosse som målpunkt och identitetsskapande plats för Kärrdalen.

Barns fysiska miljö

När staden förtätas minskar ibland ytorna där barn kan leka. Platser som skolgårdar, förskolegårdar, bostadsnära utemiljöer och skolvägar blir då allt viktigare för barns fysiska aktivitet, lek, lärande och utveckling.

NU: Säkra att planerade kompensationsåtgärder vid Bjurstigen genomförs för att ersätta förlorad grönyta, lekplats och bollplan vid bebyggelse av förskola vid Vinlandsgatan.

SNART: Förbättra barns skolväg till Kärrdalskolan längs Myrekärsvägen och verka för att förskolegården vid Vinlandsgatans förskola blir trygg och belyst kvällstid och kan användas av alla när förskolan är stängd.

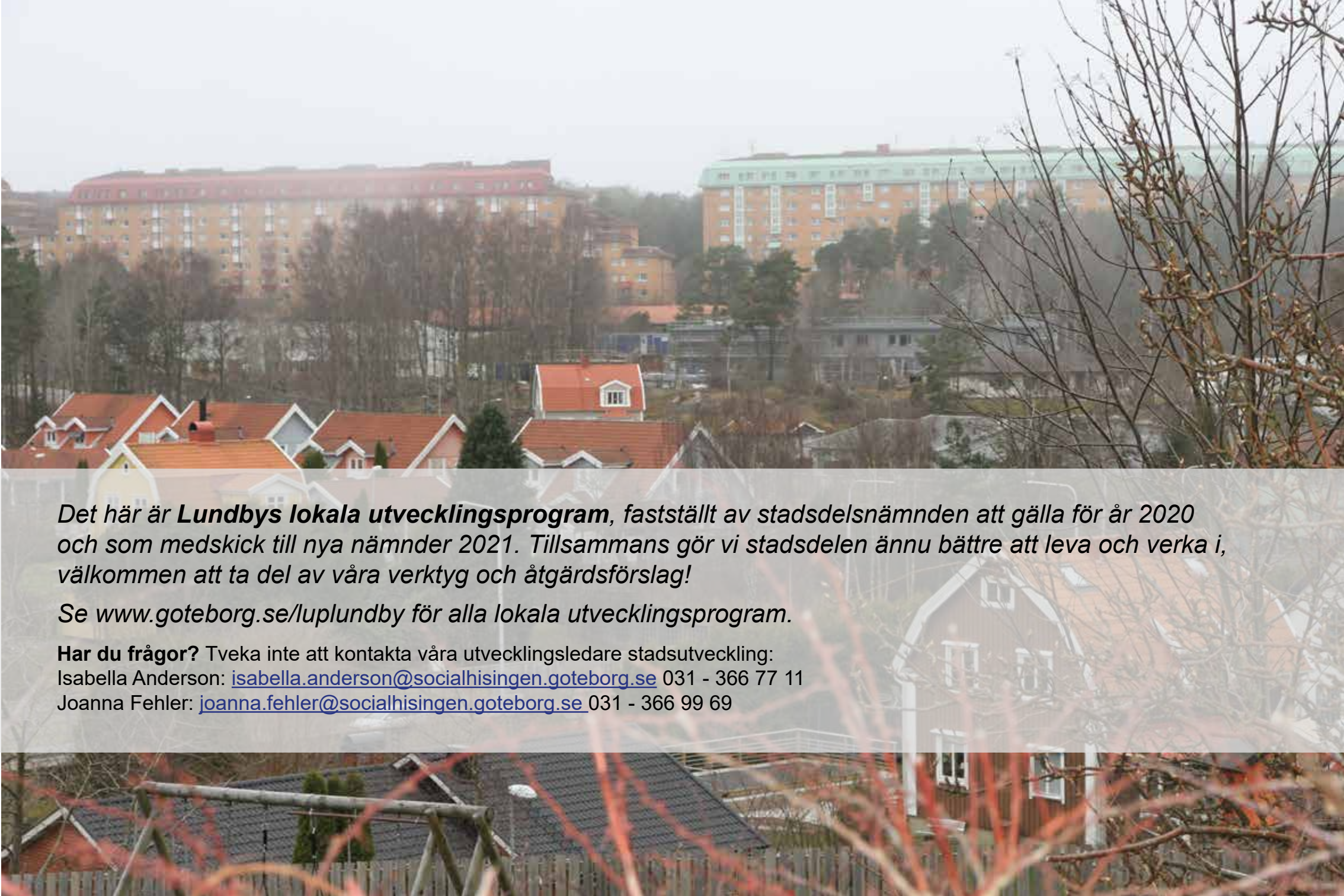
Trygga och tillgängliga bostäder för äldre

I Kärrdalen bor många äldre personer.

NU: Analysera när generationsskifte kan komma att ske i villaområdena, planera för kommunikation till äldre med information om till exempel trygghetsboenden och vilket stöd som finns att få inför och under flytt.

SNART: Undersök behov av så kallade flyttcoacher i området tillsammans med Senior Göteborg. Verka för trygghetsboende i nybyggnation och öka tillgängligheten på viktiga platser i utomhusmiljön.

SEN: Verka för en mer varierad bebyggelse i området, till exempel blandade upplåtelseformer.

*Det här är **Lundbys lokala utvecklingsprogram**, fastställt av stadsdelsnämnden att gälla för år 2020 och som medskick till nya nämnder 2021. Tillsammans gör vi stadsdelen ännu bättre att leva och verka i, välkommen att ta del av våra verktyg och åtgärdsförslag!*

Se www.goteborg.se/luplundby för alla lokala utvecklingsprogram.

Har du frågor? Tveka inte att kontakta våra utvecklingsledare stadsutveckling:

Isabella Anderson: isabella.anderson@socialhisingen.goteborg.se 031 - 366 77 11

Joanna Fehler: joanna.fehler@socialhisingen.goteborg.se 031 - 366 99 69